

תרנגולת

כשרה

במוסקווה

לא צריך למהר, לא צריך לרוץ לזרוע ולשתול, למרות ש"ט"ו שבט כבר כמעט נפתח. כמו כל מהפכה גדולה, גם זו, החקלאית, מתחילה בצעד אחר קטן. בימים האחרונים יש התרוממות רוח אר פורית בקרב החקלאים בישראל — מושבים, קיבוצים ואחרים. רובם ככולם שקועים במצוקה כלכלית קשה, וחיים על הסררים שונים. התרוממות הרוח הפתאומית נובעת מתוצאות נסיעתו של אברהם ("כצ'לה") כ"ץ עזר, שרהחקלאות, למוסקווה. הוא חתם שם על חוזה לייצוא תוצרת חקלאית ישראלית לעיריית מוסקווה.

אילו היו הרברים כליכך פשוטים, היה חוזה זה מצדיק את השימחה המתפרצת במיגור החקלאי. אילו היו הרברים חלקים, היה נפתח לפני חקלאי ישראל שוק חדש, כמעט בלתי-מוגבל במידיו, שיכול היה לקלוט את כל הייצור החקלאי הישראלי — כמזון, כציוד ובידע — ועוד יותר מזה. אבל כרגע מדובר בצעד אחר קטן, שבעתיד הקרוב לא יגרוור אחריו צעדים רבי משמעות מבחינתו של החקלאי הקטן ו/או הגדול.

ישראל ידועה בכל העולם בשני תחומים עיקריים: הביטחון והחקלאות. במשך שנים רבות מייצאת ישראל ציוד, תוצרת וידע בשני תחומים אלה.

עד כניסתו של אברהם כ"ץ עזר למישרד החקלאות, התמצה חלק מהייצוא החקלאי במכירת ידע לארצות שונות מן העולם. ראשון עד השלישי. כ"ץ עזר הפסיק את מכירת הידע, כי זו השטת הכי-גדולה בעולם. ה" מדיניות של המישרד אינה למכור ידע, אלא למכור ציוד ומוצרים שמושקע בהם ידע.

ישראל מייצאת תוצרת חקלאית כמעט במיליארד דולר לשנה. היא נחשבת כאחד המאגרים החשובים בעולם לידע חקלאי, לשיטות חדשניות ולציוד חקלאי מתוחכם. ולמרות כל אלה החקלאות הישראלית היא "על הפנים", אם להשתמש בתיאור בוטה.

קצת נתונים:

● ממשלת יפאן תומכת בחקלאות שלה

ב-150%.

● ארצות-הברית תומכת בחקלאות שלה

ב-45%.

● ממוצע התמיכה באירופה הוא 40%. בארצות מסיימות באירופה יש מוצרים המקבלים תמיכה של 75%.

● ישראל, לעומת כל אלה, תומכת בחקלאות שלה ב-23% בלבד.

● הייצוא החקלאי של ישראל צריך ל- התמודד בשווקים העולמיים במחירים די נהוגים בארצות-המערב. החקלאי הישראלי סובל מן הפער בין הדולרים לשקלים, במיוחד בימי אינפלציה רווהרת.

● ועוד נתונים: 4% מכלל המפרנסים בישראל הם חקלאים. אבל גוסיפים אליהם עוד 14%, שחיים מהחקלאות. ביניהם: המובילים, האוירים, מייצרי האריות, מעבדי הפרי ב- כתייהרושת, הפירסומאים, ועוד ועוד.

● כלומר: בסך-הכל חיים מחקלאות 18% מהמפרנסים. אלא מה? היחידים שנפגעים מן המדיניות הממשלתית ומפער שערירי-המטבעות הם החקלאים עצמם, משום שכל הסקטורים האחרים מאוגדים ומוגנים על-ידי ההסתדרות והסכמי-השכר למיניהם.

● לעומת מקומה הנמוך של ישראל בליגת המדינות התומכות בחקלאות שלהן, נמצאת ישראל במקום גבוה בליגת המדינות ה- צורכות תוצרת חקלאית.

● השוק המרכזי של פאריס מספק תוצרת חקלאית ל-15 מיליון תושבים. הכמות ה- עוברת בשוק זה שווה בגודלה לכמות העוברת בכל שווקי ישראל — מדינה בת 4.5 מיליון נפש. כלומר: השוק הישראלי צורך פי שלושה מהשוק האירופי.

● בישראל התוצרת היא 150 ק"ג ירקות לנפש לשנה, וכמות דומה של פירות.

הישראלים בארץ, בשקלים. עיסקה סיבובית מסוכנת, התלויה בגורמים רבים, שאינם בהכרח ישראליים. אלה הקצוות שצריכים להתקשר לפני שייצא המטוס הסובייטי זה ראשון לדרך.

● **מר כ"ץ עזר, האם מדובר ב- פריצת-דרך, חוץ מהעניין המדיני?**
בינתיים עשינו צעד ראשון, שבגללו לא עושים עוד שום שינויים. אם נגיע לייצוא של 200 מיליון דולר לברית-המועצות, נעשה שינויים. אבל מוכרחים להתחיל באיזשהו מקום. יש סבירות לייצוא חקלאי לברית- המועצות, כי זו מדינה שחלק גדול ממנה מכוסה שלג ממחצית אוקטובר ועד מחצית אפריל. וזו בדיוק התקופה שבה אנחנו יכולים לגדל תוצרת חקלאית אצלנו. זה הרעיון שעומד בבסיס העניין.

● **מה יקרה תכלית?**

פתחנו שוק חדש. באופן מעשי, לחקלאי הישראלי, לא יהיה שום שינוי מחר. בסך-הכל ההסכם שנחתם מדבר על 90 אלף טון ועל 30 מיליון דולר.

● **החקלאים יכולים לצאת ביתר מרץ לשדות?**

בינתיים אני לא מציע לשום חקלאי לעשות שום שינויים. ההסכם שנחתם הוא עד יולי. עד אז אנחנו צריכים להוכיח שאנחנו מסוגלים לספק את הסחורה, שאנחנו שולחים תוצרת איכותית, שהמחירים שלנו מתאימים לשוק בברית-המועצות. אם כל התנאים האלה יתמלאו, ואם לחקלאי ייפיר שוק של עוד 200 מיליון דולר, זה טוב. אני מקווה שנתגבר על כל המיכשולים, ושבתוך שני-שלוש גניעו להיקפים סדירים. אם נוכיח את עצמנו, אני מאמין שאפשר יהיה להגיע רחוק.

לאברהם כ"ץ עזר יש חלום. הוא מטייל

ברחובות מוסקווה וכל החנויות מלאות

בסחורה: תפוזים מיפו, בננות מעמק

הירדן, תות-שדה מהמשולש. אולי

ענת סרגוסטי

● סוכם על ביקורו בארץ של ראש ה- כנסיה הפראנסוולבית של מוסקווה, שהוא גם חבר הסוככים העליון.

אלה הרברים. ומה מאחוריהם?

אם כל החוטים ייקשרו כמצופה וכמתוכנן, יתחילו בחורש הבא אוניות ומטוסים סובייטים למלא את מיכליהם במיטען חקלאי ישראלי.

אבל עד אותו הרגע, רצופה הדרך במיכשולים בינלאומיים שונים. ההסכם לאס- פקת תוצרת חקלאית נחתם עם עיריית מוסקווה, המספקת מזון ל-16 מיליון תושבים. אבל קופתה של עיריית מוסקווה ריקה ממטבע זה, לכן היא אינה יכולה לשלם תמורת הסחורה בכסף. יתבצע תהליך סיבובי (בארטר, חילופין) שבו ישראל תספק את תמורת הסחורה הישראלית מוצרים סוביי- טיים הרושים במערב (למשל מתכות או מחצבים אחרים), החברה תמכור את המוצרים במערב ותשלם בפידיון את מחיר המוצרים

הירוקים? קורה ששרי-החקלאות הישראלי חתם על כמה הסכמים בזמן שהותו בברית-המועצות. ואלה הם:

● הסכם על מכירת תוצרת-חקלאית ישראלית לעיריית-מוסקווה.

● הסכם בין חברת תה"ל לחברה סוביי- טית לתיכנון והשקעות לפיתוח איזורי, ל- טיפול במימים ולהשבת-מימים.

● הסכם עם סוכחו איסטרה (שנקרא, אגב, עד 1920 "ירושלים החשה") על אספקת מיכון ישראלי חקלאי (למשל מכר- גנות-חליבה).

● סוכם עם ועדת-חקלאות של הסובייט העליון על ביקור משלחת מטעמם בארץ, בחודש פברואר.

● סוכם על חילופי-מדינות בין האקרמיה לחקלאות הסובייטית לבין מוסדות אקדמיים מישראל.

● סוכם על חילופי-נוער.

הקשר המוסקוואי של מישרד- החקלאות התחיל ברומנית בכמה כיוו- נים. האחד היה מישלחת של האקרמיה ל- מרעים הסובייטים, שביקרה בארץ באוגוסט ושהיתה במשך שבוע אורחת של מישרד- החקלאות. טרם עוזבה את הארץ הוחלט בין הצדדים על הקמת חברה משותפת, שתמשיך להסכם לאספקת תוצרת חקלאית ישראלית ל- ברית-המועצות. שם החברה: אורמור. אגרו — חקלאות, מיר — שלום.

המישלחת חזרה לברית-המועצות מלאת- התפעלות והודיעה לישראלים שיש על מה לדבר ושיש רצון ונכונות לעשות עסקים.

הכיוון השני היה מישלחת של רבנים (רובם לא-ישראליים), שביקרה בברית-המזר- צות.

המישלחת נפגשה עם אנשים מעיריית- מוסקווה ומן האקרמיה-למדינה. אנשיה עיצ- בו תוכניות להקמת רשת-מיסעדות כשרות במוסקווה. אחרי שסוכמה התבנית, פנו ה- רבנים לישראל ושאלו אם אפשר יהיה לקבל מישראל אספקה של תרנגולות כשרות. מן התרנגולות התגלגלו העניינים הלאה.

הכיוון השלישי היה אנשי-עסקים יהודיים, שמעצם מהותו של היהודי הנודד גם ידם בכל. הם העבירו מסרים לישראל שהסו- ביטים מעוניינים בידע חקלאי ישראלי, וכך נסגר עוד קשר, והרבנים התחילו לרוץ.

לפי ההסכם הסובייטי, יימכרו המוצרים הישראליים בתור שכאלה. על האריות יהיה כתוב כרמל-אורמור, וגם "ישראל". כל זה ברומנית, באותיות קיריליות. קרוב לוודאי ששום חקלאי ישראלי לא יתעשר מחר בבוקר. יש להניח שהעיסקה שנחתמה, גם אם תצא לפועל כמתוכנן, לא תפתור השכוע את בעיית החובות הכבדים, הרובצים על הקיבוצים, המושבים והחקלאים האחרים. יתכן שההסכם שנחתם הוא רק טיפה קטנה בים גדול. יתכן שחלק חשוב בהסכם הוא תקיעת עוד יתר ישראלית בברית- המועצות, שעליה ייקשר בכוא היום חבל היחסים הרדיפלומטיים בין המדינות. אבל ההסכם הוא פתח אמיתי לתיקונן גדולות.